No. 39. Donderdag 29 September 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:	
Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* toegezonden.

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(*Secretaris J. L. van Gennep*),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, 1ste verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 8.

In Memoriam.

N. A. VAN LOENEN.

Volgens telegrafisch bericht is te Kota-Baroe (Boven Batang Hari) door een noodlottig toeval, op patrouille, de Luitenant der Maréchaussée, N. A. van Loenen, door een geweerschot gedood.

Deze dertigjarige officier toonde reeds in Atjeh een onvermoeid en vastberaden man te zijn. Typhus en de gevolgen daarvan waren oorzaak, dat hij te Fort de Kock werd geplaatst. Daar kon men al spoedig zien, dat hij meer wilde dan zich alleen wijden aan den engen garnizoensdienst; hij legde zich ernstig toe op de taal der Bovenlanders en zocht omgang met de hoofden der bevolking.

Bij de maréchaussée te Padang Pandjang geplaatst, heeft zich tijdens de belastingwoelingen in 1908 bijzonder onderscheiden, zoodat een Eervolle Vermelding dan ook niet uitbleef.

Na den moord op den Controleur Bastiaans te Boea werd Van Loenen tot waarnemend Controleur aldaar benoemd om aan de ongeregeldheden, die er nog heerschten, een einde te maken en de aan den moord schuldigen op te vatten.

Niet alleen voldeed hij op uitnemende wijze aan dezen opdracht, hij toonde tevens buitengewone goede hoedanigheden als bestuurder te bezitten.

Toen dan ook de plaats van Civiel-gezaghebber der eenige jaren geleden ingelijfde Batang Haridistricten openviel, een werkkring van véél belang, waar groote werkkracht tot het vooruitbrengen dezer afgelegen streken bij veel beleid noodig was om het nog zeer onontwikkelde volk in goede banen te leiden, toen werd de Luitenant Van Loenen belast met het civiel-bestuur dezer districten.

In een half jaar tijds wist hij er buitengewoon veel goeds te verrichten. Bij zijn komst aldaar bracht hij, tot groote verbazing der bevolking, een buggy mee en paarden... „Die nieuwe meneer was toch wel zeer vreemd", vonden de Inlanders. Maar zes maanden later waren de wegen zoodanig verbeterd, dat Van Loenen den Gouverneur Ballot per buggy door zijn ressort kon brengen!

Scholen verrezen, er werden steenen gebakken en kalk gebrand tot den huizenbouw. Van Loenen was voor het volk niet een officier in den strengsten zin van het woord, hij was vooral een hartelijk meevoelend bestuurder.

Helaas, nu is dit zoo mooie, krachtige leven plotseling, door een noodlottig toeval, afgesneden.

Een jonge vrouw en twee kindertjes beweenen den lieven echtgenoot en vader, een oude moeder haar oogappel, de vrienden een trouwen kameraad, wiens herinnering hun echter altijd dierbaar zal blijven.

Ook niet licht zal het goede werk vergeten worden van dezen fermen en kundigen pionier; Van Loenen zal een voorbeeld blijven voor een ieder, een bezielende opwekking voor de jongeren tot het verrichten van mooi mannenwerk in „Tropisch Nederland."

W.

Verzoek om geldelijken steun voor de studie van een verdienstelijk jongeling.

Het bestuur van de Vereeniging „Oost en West" doet een krachtig beroep op den weldadigheidszin en de offervaardigheid van de leden dier vereeniging, ten behoeve van een jongeling van Indische afkomst, die na voorbereidende studiën in zijn geboorteland op 17-jarigen leeftijd werd toegelaten tot de 5e klasse van een gymnasium hier te lande, het daarop volgend jaar met goeden uitslag het staatsexamen voor toelating tot een der hoogescholen heeft afgelegd en die thans in de rechten wenscht te studeeren.

Het zou ten zeerste te betreuren zijn, als deze jongeling, die, ook volgens de verklaring van zijn leermeesters, door zijn buitengewoon goede geestvermogens en grooten werklust bij voortgezette studie een schoone toekomst tegemoet gaat, aan zijn verlangen geen gevolg zou kunnen geven, doordat zijn ouders en aanverwanten niet in staat zijn de kosten aan de studie verbonden, ten volle te dragen.

Een som van f 600 ineens zal vermoedelijk toereikend zijn om in het te kort te voorzien, daar naar alle waarschijnlijkheid deze jongeling na 'n éénjarig verblijf aan de universiteit verder uit een studiebeurs zal kunnen worden ondersteund.

Menschenvrienden, steunt dezen jongeling en zendt uwe bijdragen aan den secretaris onzer vereeniging, den heer E. van Assen.

Mocht de totaal gevorderde som overschreden worden, dan zal het overblijvend bedrag worden gestort in het studiefonds voor onbemiddelde leerlingen.

PERSKRONIEK.

INHOUD: Het oordeel der *Nieuwe Courant* over de Lampongsche emigratie-proef en over de politie-reorganisatie. — De Inlandsche begrooting in *Het Volk* besproken.

De Nieuwe Courant wijdt een serie artikelen aan de verschillende onderdeelen dezer Indische begrooting en is daarbij lang niet malsch in haar critiek.

Wat o. a. de proef tot emigratie van Javanen naar de Lampongs betreft, herinnert het blad aan wat het vroeger reeds schreef:

„De emigranten, altijd steunende op het gouvernement, zijn te lui om zooveel grond — een vollen bouw per gezinshoofd — te bewerken en beplanten als voor het onderhoud van hen en hun gezinnen noodig is; zij beplanten maar een halven bouw, komen daardoor tekort, in dat tekort moet het gouvernement maar weer voorzien, zoodat er slechts twee wegen openstaan om tot een goed eind te geraken: óf de emigranten op den duur geldelijk blijven steunen — en niet gedurende één jaar, zooals het plan was — óf ze terugzenden naar hun land.

Welke van die twee wegen men ook inslaat, beide wijzen op hetzelfde resultaat: mislukking."

Het blad besluit thans met de woorden:

„Nu wij het zevende jaar van de proefnemingen zullen intreden, had de regeering bij het doen van een voorstel tot bestendiging daarvan moeten aantoonen, dat die toestanden veranderd zijn en een antwoord moeten geven op de volgende vraag:

Welke is de invloed geweest van deze emigratie op de ontwikkeling van de Buitenbezittingen of op de ontlasting van Java van overbevolking? Want daarvoor werd de proef genomen.

Wanneer na 6 jaren het antwoord moet luiden, dat die invloed nihil is geweest, dan wordt 't hoog tijd den proef te staken en het geld aan te wenden op een andere wijze, waarop het vooropgestelde doel beter en zekerder kan worden bereikt dan thans: het bevorderen van emigratie van contractkoelies van Java naar die deelen van de Buitenbezittingen, waar aan arbeidskrachten behoefte bestaat."

Omtrent de voorgestelde reorganisatie der politie is het blad al even slecht te spreken, waar 't o. m. zegt:

„De politie op Java en Madoera — om hierbij maar te blijven — wordt, behalve door residenten en assistent-residenten, uitgeoefend door regenten, onderregenten, districtshoofden, onderdistrictshoofden, enz. En hun aantal is niet gering; wij tellen er 69 regenten, 81 onderregenten, 342 districtshoofden en 897 onderdistrictshoofden, die de kern van de politie vormen. Van wijziging van hun werkkring, hun positie, hun bezoldiging of van die van hoofden van gelijksoortige bevoegdheid op de Buitenbezittingen wordt met geen woord gerept. Wij beweren niet, dat die wijziging noodig is; maar waar de Regeering niets anders voorstelt dan een onbeduidende wijziging in naam en bezoldiging van enkele Europeesche beambten en van eenige politie-agenten, had zij beter gedaan aan haar voorstellen niet den weidschen naam te geven van „reorganisatie van de politie buiten Batavia enz."

Ook weer een beetje zand in de oogen? vraagt het blad en vervolgt:

„Alvorens de beschouwingen over dit onderwerp te sluiten, wenschen wij nog de vraag te doen: of onder de centrale leiding ook zullen worden gebracht de gezondheidspolitie, de zorg voor de algemeene hygiëne?

De thans nog in Indië heerschende cholera-epidemie heeft doen zien hoe noodig een centraal gezag is.

Terwijl in Soerabaja dadelijk met kracht tegen de ziekte werd opgetreden en door samenwerking van bestuur, geneeskundigen dienst, inlandsche hoofden en particulieren, die spoedig tot staan werd gebracht, hield men te Semarang, midden in den choleratijd, wedrennen en wist men in Batavia klaarblijkelijk niet wat men te doen had; de cholera-bestrijding heeft in deze laatste plaats veel te wenschen overgelaten, klaarblijkelijk werd daar een goede opperste leiding gemist.

Ware die er geweest, naar onze overtuiging zouden dan vermoedelijk de treurige en bloedige cholera-onlusten aldaar ook achterwege zijn gebleven.

Eerst in de laatste tijden is daar, dank zij het particulier initiatief, de bestrijding krachtig en stelselmatig ter hand genomen.

* * *

Niet minder kras laat zich de schrijver, C. v. d. Pol uit Rijswijk, in verband met de begrooting voor 1911, in Het Volk uit over de Indische huishouding. Na gewezen te hebben op vele in zijne oogen onnut en verkeerd besteede gelden, komt schr. tot het besluit:

„Men ziet het: zelfs bij de royaalste kritiek teekent deze begrooting dieptreurige sociale verhoudingen.

Vergelijk met die 41 millioen of 410 ton grootendeels vermorste uitgaven:

de 63¾ tot voor alles wat in het belang van de ekonomische ontwikkeling — en met zooveel ophef — wordt uitgegeven;

de slechts 39 ton voor het inlandsch onderwijs;

de 45 ton voor plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur, — het paskwillige muisje door den kamarillaberg gebaard, behoofdartikeld, betraktement; maar ten slotte geeft Arnhem alleen veel meer voor zijn gemeentelijk bestuur uit, dan heel Indië (met een bevolking als die van Frankrijk!) voor plaatselijk zelfbestuur. — Om van het politiek schandstuk der decentralisatie ditmaal niet meer te zeggen.

En nu worden bij deze begrooting de vooruitzichten voor de rechterlijke ambtenaren verbeterd; ambtenaren en officieren krijgen na zes jaar dienst recht op verlof; zelfs wordt de positie van 3e kl. onderwijzers verbeterd. Want, o schande, wanneer er niet genoeg jongelui uit Holland komen, loopen alle diensten vast. Dan komt er eindelijk een politie-reorganisatie voor Java's hoofdplaatsen; er worden eenige spoor- en tramwegen aangelegd, de havens te Semarang en Soerabaja worden verbeterd. Niets van dit alles valt op zichzelf af te keuren; 't toont aan, hoe zelfs het logste bewind toch altijd ietwat wordt vooruit geduwd door overmachtige omstandigheden.

Maar de algemeene geest, die ook deze begrooting ademt, is er een van inhaligheid en harteloosheid van het groot-mandarijnendom, bekrompen en onbeschaamd nationalisme en militarisme. Daarom blijft voorshands nog niets anders te doen, dan pleiten om „oorlog" en „marine" sterk te besnoeien, dan gestrengelijk de ontzaglijke verkwistingen bij alle diensttakken tegen te gaan, ten einde er zooveel mogelijk beschikbaar kome ter behartiging van de ekonomische en intellektueele ontwikkeling der tot dusver geheel verwaarloosde en harteloos uitgezogen millioenen inlanders."

Uit de O.-I. Mail.

Ditmaal kwam de mail te laat aan, om nog in dit nummer van ons weekblad te kunnen worden opgenomen.

Hieronder volgen enkele berichten, die ons uit de vorige mail opvielen, doch toen geen plaats vonden:

Suikerproductie.

In de Vorstenlanden valt de suikerproductie over het algemeen beneden taxatie uit. En deze raming was, in verband met verschillende nadeelige factoren, welke den aanplant, die nu gesneden wordt tijdens haren groei hebben beïnvloed, reeds bijzonder laag genomen. Vooral in het Solosche zijn verscheidene ondernemingen, welker oogst al zeer geringe winst zal laten, wanneer er al winst te boeken valt.

De nieuwe aanplant is, ook in het Djogdjasche, nog lang niet overal in den grond. Over het algemeen zien de tuinen, waarin de groene halmen zich reeds een paar decimeters uit de plantengeul verheffen, er goed uit; het spichtige blad van het vorige jaar komt maar sporadisch voor, zoodat, wanneer het weer zoo gunstig blijft, als het nu in de laatste weken is, met nu en dan een frisch buitje, zonder overvloedige nattigheid, de vooruitzichten voor de volgende campagne zeer hoopvol zijn.

Een Tentoonstelling.

Ten einde den economischen vooruitgang van Atjeh in materiëelen vorm te demonstreeren, hebben eenige heeren te Koeta Radja, aldus De Sumatra Bode, zich tot een comité vereenigd tot het leiden eener tentoonstelling, ter gelegenheid van den volgenden verjaardag van Prinses Juliana en der daaraan verbonden feestelijkheden.

De vorige jaarmarkt had plaats in April 1908 en evenals toen, zal de tentoonstelling zich hoofdzakelijk uitstrekken over producten, geteeld in Atjeh, terwijl het de bedoeling thans is, ook de inzameling en de cultuur van boschproducten meer op den voorgrond te brengen. Aan het tentoonstellen van vee en vooral aan het demonstreeren van handel, nijverheid en kunstnijverheid zal groote aandacht worden gewijd en een ruime plaats worden gegeven.

Voor de beste inzendingen zullen geldprijzen worden uitgeloofd en diploma's uitgereikt.

De tentoonstelling zal worden verdeeld in verschillende groepen in verband met den aard der inzendingen en wel als volgt:

I. Land- en tuinbouw:
a. Rijstcultuur en andere éénjarige gewassen.
b. Overjarige gewassen, als peper en pinang.
c. Tweede gewassen.
d. Groenten- en ooftteelt, markotten van vruchtboomen.
e. Sierplanten.
f Geneeskrachtige planten en hiervan bereide geneesmiddelen.
g. Vezelplanten.
h. Landbouwgereedschappen.
i. Boschproducten.
II. Veeteelt. a. Groot vee en paarden.
b. Klein vee.
c. Pluimvee.
III. Handel, nijverheid en kunst.
a. Overzicht van den handel.
b. Metaalbewerking, goud- en zilversmeedkunst.
c. Matten en ander vlechtwerk.
d. Weefkunst en bewerking van vezelstoffen.
e. Pottenbakkerij, pannen, baksteenen.
f. Bereiding van zeep, suiker, oliën, stropen, manisans, enz.
g. Zee- en riviervisscherij, zoutbereiding, gezouten en gedroogde visch.
h. Jacht.
i. Scheepsbouw.
j. Huizenbouw en timmerwerk, houtsnijwerk.

Gebrek aan zout.

Hier en daar in Besoeki, schreef men aan het Soer. Hbld., wordt door de kleinhandelaren in zout gemopperd over den onvoldoenden voorraad zoutbriketten in de pakhuizen der zoutdebitanten. Dezen, die tevens schrijvers zijn van den wedono of assistenten-wedono, hebben het veel te druk met de correspondentie over politie- en bestuurszaken, dan dat zij voldoende aandacht kunnen schenken aan hun nevenbedrijf, het zoutdebiet.

Het gebeurt niet zelden, dat aan aanvragen om zout door de kleinhandelaren niet kan worden voldaan, daar de aanvraagstaten niet tijdig genoeg zijn verzonden aan den doorvoerpakhuismeester. Een gevolg hiervan is, dat waronghoudsters, die van de kleinhandelaren zout hebben overgenomen, den zoutprijs nog hooger opslaan in het nadeel van den kleinen man, die er kalm in berust, omdat het voedingsmiddel onontbeerlijk is!

Een afdoende verbetering zou zijn de uitbreiding van het aantal zoutdebitanten. Er zijn genoeg liefhebbers voor zoo'n baantje, zelfs onder Europeanen, tegen dezelfde vergoeding, welke de schrijvers der inlandsche hoofden nu uit 's lands kas krijgen.

Bezoeken aan den Boro-Boedoer.

De Vereeniging Toeristenverkeer meldde aan de Indische bladen:

Zooals u ongetwijfeld begend zal zijn, moeten reizigers, welke den Boro-Boedoer wenschen te bezoeken, aan de Progo-rivier hun rijtuig verlaten, (aangezien de brug over de Progo nog niet gereed is) en te voet hun tocht naar den tempel vervolgen, hetgeen voor vele reizigers bezwaarlijk is, vooral wanneer het regent.

Wel kan men van Djokja uit telegrafeeren naar Magelang, met verzoek, om van daar aan den beheerder van den pasanggrahan te Boro-Boedoer te vragen, een rijtuig naar de Progo te zenden, doch velen is dit onbekend, en deze manier is ook tamelijk omslachtig.

Door de Vereeniging Toeristenverkeer is thans het station Moentilan telefonisch verbonden met het schakelbord van den Kawedanan te Moentilan, zoodat reiziger thans via den Kawedanan met den beheerder van den pasanggrahan te Boro-Boedoer kunnen spreken, en telefonisch een rijtuig bestellen. Het gebruik van de telefoon is kosteloos.

Voorts is ten behoeve van amateur-fotografen door de Vereeniging Toeristenverkeer nabij den Boro-Boedoer een ruime en praktisch ingerichte donkere kamer gebouwd, welke eveneens gratis ten dienste staat van reizigers.

Een nieuw Dagblad.

Men schreef uit Semarang aan het Bat. Nbl. dat de reeds zoo vaak opgedoken geruchten aangaande de oprichting van een tweede dagblad, thans zéér vasten vorm gaan aannemen.

De heer J. Fabricius, administrateur van het Soer. Hbld. zou de leiding van het tweede blad te Semarang op zich nemen.

Naar men ons meedeelt, heeft de heer Fabricius reeds aldaar een bezoek gebracht om poolshoogte te nemen.

Het benoodigde geld zou, voor zoover noodig, worden gefourneerd door een der zéér groote menschen uit de finantie-wereld.

De heer F. heeft ook, althans naar beweerd wordt, een bod gedaan op de N. Soer. Ct.; de heer Mr. Dr. W. F. Schimmel was er te wijs mede.

WEST-INDIË.

SURINAME.

De correspondent van het Alg. Hbl. te Paramaribo schrijft dat eene proef genomen wordt met de zending van sinaasappelen uit Suriname naar Nederland. Volgens de door hem gegeven beschrijving heeft de vrucht veel weg van de Indische djeroeks, die ook in rijpen toestand groen blijven.

Reeds te voren was door het landbouw-departement een proef genomen op kleine schaal, die zeer wel slaagde, weshalve nu besloten werd tot 'n proefneming op grooten schaal.

De bedoeling is dan, indien alles naar wensch gaat, de sinaasappelen in de zomermaanden naar Europa te zenden in welken tijd er geen sinaasappelen zijn, daar de nieuwe oogst uit Zuidelijke landen eerst in October invalt.

Wat de bacoven-cultuur aangaat, heeft De West naar aanleiding van een donker gekleurd artikel in de Suriname inlichtingen ingewonnen bij den vertegenwoordiger der United Fruit Co. Williams.

Deze bleef nog steeds gunstig gestemd, mits door de planters de noodige zorg aan hunne aanplantingen wordt besteed. Hij weet toch de uitbreiding der Panama-ziekte aan gebrek aan zorg, zoodat de noodige maatregelen om de ziekte te breidelen uitbleven.

CURAÇAO.

Uit de kolonie Curaçao kwam het bericht dat op het eiland Sint-Martin door zware regens een groot onheil was aangericht, wijl het zoutmeer aldaar was overgeloopen.

Omtrent de hoeden-industrie had de Amigoe nu weer een meer geruststellend bericht dan kort te voren.

Het blad bepleitte den aanplant van palmen voor hoedenstroo in de tengevolge van de zware regens van den laatsten tijd steeds drassig blijvende terreingedeelten.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Moord op Mas Marsoem, mantri bij den opiumdienst op het eiland Sumbawa. — In den nacht van Woensdag op Donderdag, 12 en 13 Mei jl., ten ongeveer 2 ure, werd Mas Marsoem, mantri bij den opiumdienst op het eiland Sumbawa in zijn slaap, middels een geweerschot, door zijn ondergeschikten tweeden helper, met name T-o e a n B a s o, geholpen door diens oom, D a ë n g T j a m a, doodgeschoten.

Uit de namen dezer beide lieden kan men opmaken, dat zij van Boegineesche afkomst zijn.

Blijkens de mededeeling van J a n v a n W e s t h o e k, in de **Pemberita Betawi** van 5 Juli j.l., no. 148, heeft dit misdrijf plaats gehad, omdat T o e a n B a s o herhaaldelijk door zijn chef, wegens tekortkomingen in den dienst, werd berispt, deze zich daarover verongelijkt achtte en wraak nam.

Reeds had hij tweemalen beproefd M a s M a r s o e m te vergiftigen, eenmaal door een vergif in de thee te mengen en een ander maal door de rijst te vergiftigen, welke zou worden genuttigd.

Beide pogingen faalden echter omdat de patiënt tijdig en met goed gevolg tegengif kon innemen.

M a s M a r s o e m sliep in een kamer in de onmiddellijke nabijheid der gewapende politiedienaren.

Naast zijn slaapkamer was de opium-opslag- en verkoopplaats, welke elken nacht door een gewapend politiedienaar werd bewaakt.

Dit slaapvertrek had geen deur, doch slechts een opening met een lap ongebleekt katoen bedekt.

Beneden en om die kamer lag het niet omheind erf, waarover een ieder vrij kon gaan.

In den nacht van het misdrijf had de wachthebbende p r a d j o e r i t zulk een onbedwingbaren slaap, dat hij niet wakker kon blijven en al even vast insliep als de geheele omgeving.

D a e n g T j a m a nam daarop het geweer van dezen politiedienaar, laadde het met een kogel en overhandigde het wapen aan T o e a n B a s o, die daarmede de kamer van M a s M a r s o e m binnenging en dezen achter de onderkaak het doodelijk schot toebracht.

De vrouw van den korporaal der gewapende dienaren, had het schot gehoord en waarschuwde haar man, die toen op onderzoek uitging en den wachthebbenden pradjoerit, zonder geweer, nog steeds slapende aantrof.

Toen hij het geweer ging zoeken, wees zijn vrouw op den rook, die uit M a s M a r s o e m's kamer opsteeg, waarop zij binnengaande op de brandende slaapplaats van den m a n t r i het lijk aantroffen, en in de nabijheid daarvan het vermiste geweer.

Het door de Justitie ingesteld onderzoek heeft aanleiding gegeven tot de inhechtenisstelling van T o e a n B a s o en D a ë n g T j a m a.

Eerstgenoemde ontkende tijdens het voorloopig onderzoek, doch bekende later het misdrijf gepleegd te hebben onder invloed van- en op aansporingen van zijn oom, D a ë n g T j a m a, die evenwel in zijne ontkentenis bleef volhouden.

In het huis van T o e a n B a s o werden door de politie gevonden 2 fleschen vergif, 2 kogelpatronen voor Beaumontgeweer en 2 patronen voor repeteergeweer.

Gebrek aan belangstelling voor de Inlandsche Pers in Ned-Indië. In de **Medan Prijaji** van 4 Juni j.l. no. 22 constateert de hoofdredacteur van dit blad het z. i. bevreemdende feit dat de meeste Europeanen in Ned.-Indië en zelfs nog verscheidene inlandsche hoofden zich in het geheel niet aan de inlandsche Nieuwsbladen laten gelegen liggen.

Niet alleen, dat men zich niet op die bladen wil abonneeren, maar van den inhoud wil men zelfs niet kennis nemen.

Zelfs zijn er R e g e n t e n en P a t i h s, die ongaarne zien, dat de lagere hoofden van de inlandsche pers notitie nemen en die zich op smalende wijze daarover uitlaten.

Het spreekt van zelf, vindt schrijver, dat men het beste doet met die uitlatingen te laten voor hetgeen zij zijn, n.l. lichtvaardige, overmoedige verklaringen, persoonlijke meeningen van enkelen, die niet weten, dat van diezelfde inlandsche pers wèl met belangstelling kennis wordt genomen, niet alleen in Nederland, maar ook door China en Japan in het Oosten en door Engeland en Turkije in het Westen.

Vooral in China tot zelfs in het Keizerlijk Paleis, volgt men zorgvuldig hetgeen de inlandsche pers in Ned.-Indië mededeelt met betrekking tot den politieken toestand en de handelsbeweging aldaar, terwijl Engeland en Turkije meer de handelstoestanden gadeslaan met het oog op de wederzijdsche uitwisseling van velerlei producten.

Blijkbaar wordt, meent schrijver, in Nederl.-Indië al te zeer aan de oprechtheid van de Inlandsche pers getwijfeld, doch die twijfel strekt zich natuurlijk niet uit tot de inlandsche grooten, vanaf de schrijvers tot aan de Regenten, die de inlandsche pers benutten om hun moeielijk bestaan en de onverschilligheid voor de bestuurstaak der verschillende bestuurders onder de aandacht van hooger autoriteit te brengen, hetzij door eigenhandig geschreven artikelen, hetzij met hulp van den Redacteur van een of ander blad.

De onverschilligheid van het groote publiek voor de Inlandsche pers blijkt ook uit de voortdurende moeilijkheid om de abonnementsgelden regelmatig geïnd te krijgen.

Die onverschilligheid is echter z. i. tevens de oorzaak, dat de Europeesche- en Inlandsche besturen veelal te laat van de wenschen en nooden van het volk kennis krijgen.

Daarom vindt hij het noodig dat die onverschillige houding plaats make voor warme belangstelling voor den inhoud der Inlandsche nieuwsbladen opdat niet meer kunne gebeuren hetgeen M u l t a t u l i reeds vijftig jaren geleden zeide: dat men plotseling voor verwikkelingen kan komen te staan, die, ten koste van veel bloed, een einde zouden kunnen maken aan het souverein gezag van Nederland over Nederlandsch-Oost-Indië.

Een verzoekschrift. In de **Boemi Poetera** no. 39 van dit jaar is het volgende rekest afgedrukt:

Aan
Zijne Excellentie den Minister van Koloniën
te 's-Gravenhage.

Excellentie!

Geven met den diepsten eerbied te kennen, ondergeteekenden, leden der Commissie van Adres, gekozen uit en door Inlandsche onderwijzers, hulponderwijzers en kweekelingen van Java en Madoera.

Dat zij met groote belangstelling hebben kennis genomen van de redevoeringen door eenige Kamerleden gehouden bij de behandeling der Indische begrooting van 1907, betoogende het noodzakelijke van een verbetering der traktementen van het Inlandsch onderwijzend personeel in Indië.

Reden, waarom de Commissie met het oog op een eventueele herziening dezer traktementen, de vrijheid durft nemen, de aandacht van Uwe Excellentie te vestigen op bijgaande „Memorie van Toelichting" waarin zij haar bescheiden wenschen met redenen omkleed te kennen geeft, in de hoop, dat het Uwe Excellentie moge behagen voor 1911 een nieuwe traktementsregeling te willen scheppen.

Memorie van Toelichting.

Onderdanigst verzoekt de Commissie Uwe Excellentie het volgende in overweging te willen te nemen.

Het traktement der Inlandsche kweekelingen bedraagt f 12 per maand. Ofschoon de kweekelingen van den tegenwoordigen tijd ongehuwd zijn, is dit bedrag onvoldoende, om er van te kunnen leven. Daar het regel is, dat de kweekelingen zonen zijn van behoeftige ouders — gegoede families laten hun kinderen geen onderwijzer worden, daarvoor zijn ze in den regel te eerzuchtig — kunnen deze hun zonen, die als kweekeling elders worden geplaatst, niet bijspringen. Het gevolg is, dat de meesten hunner verplicht zijn, schulden te maken, te meer, daar het Gouvernement aan kweekelingen geen voorschotten geeft.

Dat f 12 beslist onvoldoende is, om er mee rond te komen, blijkt uit het hiervolgend lijstje van de allernoodzakelijkste uitgaven, die een kweekeling maandelijks heeft, wil hij behoorlijk gekleed op school komen: kostgeld f 8; kleeren f 2.50; wasch f 1.25; onvoorziene uitgave f 2.25; totaal f 14.

Een kweekeling, die bij zijn benoeming niet het geluk heeft in de woonplaats zijner ouders aangesteld te worden, komt dus maandelijks f 2 te kort en ziet zijn schuld, die hij verplicht was aan te gaan, bij het in dienst treden, elke maand grooter worden.

Worden de kweekelingen na eenige jaren (gewoonlijk na plm. 4 jaren) hulponderwijzer, dan bedraagt hun beginsalaris f 20 per maand, met het vooruitzicht op 4 verhoogingen van f 5 ieder, telkens na ommekomst van 5 jaar.

Daar het regel is, dat een tot hulponderwijzer bevorderde kweekeling gaat trouwen — hij is dan gewoonlijk al één paar jaar den leeftijd overschreden, waarop in den regel een huwelijk wordt aangegaan, bestaat er voor hem nog geen gelegenheid, om vooreerst zijne schulden af te betalen, ten zij hij een rijke vrouw trouwt, wat natuurlijk slechts bij uitzondering gebeurt.

Na tien jaar dienst bedraagt zijn traktement f 30. In die tien jaar van zijn huwelijk is zijn gezin met kinderen vermeerderd. Het aantal der kinderen zal in doorsnee in tien jaren 4 bedragen.

Het gezin van een hulponderwijzer, bestaande uit man, vrouw en vier kinderen, zal dus moeten bestaan van f 30 in de maand. Het spreekt vanzelf, dat zoo'n gezin er niet aan mag denken vleesch te eten. Voor 5 centen droge visch van de minste kwaliteit is de eenige toespijs, die zoo'n gezin zich dagelijks bij de rijst kan veroorlooven te nuttigen.

Hier volgt één bescheiden nota van de noodzakelijkste maandelijksche uitgaven van zoo'n gezin:

Rijst f 9; voor de keuken f 7.50; koffie en thee enz. f 2; verlichting (een blik petroleum) f 2.60 huishuur f 4; brandhout f 1.50; wasch f 2.50; kleeren f 5; strootjes en sirih f 1.50; onderhoud inboedel van een enkele tweede handsch stuk f 4.40; totaal veertig gulden.

Een bedrag voor het afbetalen van schulden of voor rente van geleend geld is hier niet eens bijgenoemd, evenmin het bedrag voor schoolgeld, indien één of meer kinderen de eerste klasse school bezoeken.

De uitgaven van kandidaat-onderwijzers, eerste hulponderwijzers en hoofden van scholen aan een kweekschool opgeleid, zijn belangrijk hooger, doordat deze tijdens hun interneering aan de kweekschool van de Europeesche onderwijzers hebben geleerd zindelijk te leven en netjes gekleed voor den dag te komen.

De eischen, die zij aan het leven stellen, zijn niet met f 50, nòch met f 60 per maand te bekos-

tigen. Wij vragen voor ons werk zooveel, dat wij naar gelang van ons werk en onzen stand behoorlijk kunnen leven en dien stand kunnen ophouden zonder met hongerige magen voor de klasse te moeten staan.

Wij wenschen, dat de bestaande salarisregeling in dien geest worde gewijzigd.

Wij vragen dit zeer onderdanigst en vertrouwen, dat ons verzoek gehoor zal vinden, te meer, daar de Inlandsche B. B. ambtenaren, aan wie minder hooge eischen van toelating worden gesteld, beter bezoldigd worden. Men vergelijke bijv. het salaris en de capaciteiten van een Inl. vaccinateur met die van een hulponderwijzer. Om tot het ambt van vaccinateur te worden toegelaten, behoeft men maar slechts 6 maanden te studeeren, na de gewone Inl. school doorloopen te hebben, terwijl de opleiding tot hulponderwijzer na het verlaten der Inl. school nog 4 à 5 jaar duurt. Het salaris van den vaccinateur bedraagt van f 37.50 tot f 42.50 per maand, plus nog emolumenten, terwijl de hulponderwijzer begint met f 25 of f 20 per maand naar gelang hij al of niet aan een kweekschool is opgeleid.

Wij hopen niet onbescheiden te zijn als we de volgende salarisregeling vragen:

a. Voor kweekelingen f 15 per maand met drie éénjaarlijksche verhoogingen van f 2.50 (maximum f 22.50).

b. Voor hulponderwijzers aan kweekscholen opgeleid f 25 's maands met 5 driejaarlijksche verhoogingen van f 5 (maximum f 50 's maands).

c. Voor candidaat-onderwijzers opgeleid aan kweekscholen f 40 's maands, met 2 driejaarlijksche verhoogingen van f 10 (maximum f 60 's maands).

d. Voor eerste hulponderwijzers f 50 met 3 driejaarlijksche verhoogingen van f 10 (maximum f 80.— per maand).

e. Voor hoofden van 2e klasse scholen, niet aan kweekscholen opgeleid f 50 's maands, met 3 driejaarlijksche verhoogingen van f 10 (maximum f 80 per maand).

Hoewel hun ontwikkeling grooter is, dan die der eerste hulponderwijzers, is hun verantwoordelijkheid grooter.

f Voor hoofden der 2e klasse aan één kweekschool opgeleid f 90 's maands, met 3 driejaarlijksche verhoogingen van f 10 (maximum f 120 's maands).

Een adjunct-djaksa, die geen zwaarder werk heeft en voorzeker geen meerdere ontwikkeling bezit, krijgt dadelijk f 120 per maand.

g. Voor hoofdonderwijzers of hoofd der 1e klasse school f 120 per maand met 3 driejaarlijksche verhoogingen van f 10 tot een maximum van f 150.— per maand.

Dit was het eindtraktement van de Inlandsche onderwijzers der eerste klasse bij de oude traktementsregeling. Het aanvangssalaris van Djaksa of Adj. Hoofddjaksa bedraagt reeds f 150 's maands. Daar het aantal onderwijzers van deze categorie gering is in vergelijking met het aantal hoofden der 2e klasse scholen, zullen in de toekomst de flinkste hoofden der 2e klasse scholen (met kweekschool opleiding) hiervoor in aanmerking komen, wat voor deze een aansporing zal zijn om met elkaar te wedijveren in kennis en takt teneinde voorgedragen te worden tot benoeming voor categorie g.

De Commissie van adres:

M. Karto Soedirdjo, Hoofd der 1e klasse school te Bondowoso, *M. Ranoe Soedirdjo*, id. Djember, *M. Wirjoatmodjo*, id. Malang, *M. Wirjoasmoro*, Hoofd der 2e kl. school te Bondowoso, *M. Mertodisastro*, id. Pandji, *M. Mohammad Ali*, id. Tamanan, *M. Partowidigdo*, id. Ngandjoek, *M. Prawirowidjojo*, id. Loano (Kedoe), *M. Sastro Soewignjo*, id. Tjepoe (Rembang), *M. Wirjowyoto*, id. Soemenep, *M. Abdoelmoekti*, id. Tlaga Biroe (Bangkalan), *M. Dirdjosoemarto*, 1e hulpond. a/d. 1e kl. school te Bondowoso, *M. Sindoepranoto*, id. Bodjonegoro, *R. Soedjadi*, hulpond. a/d. 2e kl. school te Ngandjoek, *R. Sardono*. id. Bodjonegoro, *M. Pramoeadikoesoemo*, id. Soemenep, *R. Mohammad Said*, id. Ambarawa, *R. P. Brotoadmodjo*, kweekeling te Pamekassan.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Op een reis van Peking naar Taskend. Opvallend was het, zoo vertelt de reiziger-schrijver, hoe alle Chineesche vrouwen, die men op den openbaren weg ontmoette, zoowel oude als jonge, zich op hare verkleinde voetjes wisten voort te bewegen.

Er bestaan schriftelijke Keizerlijke publicaties, welke het volk aanbevelen die oude gewoonte, om de voeten der vrouwelijke kinderen te beknellen, te laten varen, doch men heeft zich blijkbaar daaraan niet gestoord, en in de provinciën blijft de menigte nog te veel aan de oude gebruiken gehecht.

De Chineesche pers doet het in de Engelsche bladen steeds voorkomen alsof deze gewoonte om den natuurlijken groei der voeten van Chineesche jonge meisjes te belemmeren, is afgeschaft, doch nog geen enkele reiziger van vreemde nationaliteit heeft er zich van kunnen overtuigen.

Toch schijnt die Keizerlijke aanbeveling wel eenig nut gehad te hebben. Er bestaat n.l. in Groot-China een ,,Anti-foot-binding-society", welke onder leiding van mevrouw Archibald Little is opgericht en ten doel heeft aan die schadelijke gewoonte een einde te maken.

Heel veel succes heeft deze vereeniging echter nog niet. Wel hebben tal van hooggeplaatste landsdienaren, onder haar invloed, er zich voor gespannen om aan het volk het leelijke van het bestaande gebruik aan te toonen, maar de damesleden der Keizerlijke familie gaan in deze niet voor, werken niet mede, zoodat 95 pCt. van de vrouwelijke Chineezen boven de acht jaren nog de oude gewoonte hebben te volgen.

Toch ligt het zekerlijk in den loop der dingen dat dit gebruik nu langzamerhand zal verdwijnen, meent schrijver.

De Chineesche Minister van Onderwijs helpt thans daaraan mede doordien hij op 14 Januari j.l. de bepaling heeft uitgevaardigd, dat de meisjes, die zich in vreemde kleederdracht tooien en zij wier voetengroei kunstmatig wordt belemmerd, niet op die onderwijsinrichting mogen worden toegelaten.

Schrijver stelt zich voor, dat deze doortastende maatregel betere uitwerking zal hebben dan de aanbevelingen des Keizers.

De reis naar Taskend, zoo deelt de **Ho Po** van 13 Juli j.l. no. 370 verder mede, verliep zeer aangenaam. De ontvangst der vreemde reizigers was overal vriendelijk en beleefd. Het Chineesche dienstpersoneel was zeer gewillig en mokte niet, zelfs wanneer men met de goederenkar op de slechte openbaren wegen groote moeilijkheden had en de wielen half in de modder bleven steken.

De handelsbeweging en het onophoudelijk vertier langs den grooten weg, rechtvaardigen in alle opzichten den aanleg van een flinken spoorbaan.

De bevolking is eveneens van het belang daarvan overtuigd, hetgeen o.m. bleek uit de telkens aan de vreemdelingen met zekere belangstelling gedane vraag: of de reizigers het land bezochten in het belang van een spoorweg-opname.

De Keizerlijke Chineesche regeering kan volgens schrijver, dan ook geen grooter weldaad aan deze bevolking bewijzen, dan door met den meesten spoed geld toe te staan voor den aanleg van een spoorbaan in deze streek, welke daardoor zeker in welvarendheid zal toenemen.

Die lijn zou dan z.i. tal van moeielijkheden voor de bevolking opheffen en voor het troepenvervoer, in geval van onlusten van onschatbaren dienst zijn voor de regeering.

De bestaande steenen muren, welke de provinciën van elkander scheiden, zullen onnoodig worden en zoodoende de beoogde eenheid van geheel China, geleidelijk voorbereid.

Een en ander over de Chineezen te Telok Betong (residentie Lampongsche distr.-Zuidkust van Sumatra). In de **Medan Prijaji** van 4 Juni 1910 no. 22, deelt de directeur-hoofdredacteur van dit blad, Raden Mas Tirto Adhi Soerjo, die, zooals bekend is, verplicht werd gedurende 2 maanden, wegens een persdelict, waarin hij gewikkeld werd, te Telok Betong verblijf te houden ten aanzien van het bestaan der Chineezen aldaar, het navolgende mede:

Hoewel te Telok Betong een vrij groot aantal Chineezen gevestigd is, zoo is er toch geen Chineesch-Officier, maar bepaalt men zich slechts tot een Chineeschen wijkmeester, wien een zeker percentage, gewoonlijk 8 pCt., van de gestorte belastinggelden, als belooning voor zijn arbeid wordt toegekend.

Een afd. van de Tiong Hoa Hwe Kwan vereeniging bestaat er niet; evenmin een Chineesche school van de Jong-Chineesche vereeniging.

Dientengevolge is er ook niet die aaneensluiting en samenwerking tusschen de Chineezen aldaar, waardoor vele moeilijke omstandigheden en bezwarende toestanden uit den weg zouden kunnen worden geruimd.

Het voornaamste product van uitvoer is de peper. In het afgeloopen jaar was de oogst bijzonder gunstig. Voor de zwarte peper bedroeg de marktprijs f 19 tot f 20 per picol.

Er wordt met dit artikel véél geld verdiend. Jammer is het echter, dat er allerlei listen en lagen worden verzonnen om van den Inlander de peper machtig te worden.

Zoo geeft men aan de bevolking één picol gebolsterde rijst, ter waarde van f 8 in vooruitbetaling, onder beding, dat na een tijdsverloop van zes maanden één picol zwarte peper ter waarde van f 20 wordt geleverd, d. i. dus per picol een winst van f 2 per half of f 24 per jaar, hetgeen men gevoeglijk woekerwinst mag noemen.

De oogst bedroeg in het afgeloopen jaar 2.000.000 picol peper, welke tegen den tegenwoordigen marktprijs van f 20 per picol, eene waarde vertegenwoordigde van f 40.000.000.

De klapperoogst bedraagt gemiddeld per maand 100.000 stuks noten. De prijs is plaatselijk f 40 per 1000 noten; bij uitvoer naar Atjeh f 50 per duizend stuks. Van het vleesch van den klappernoot maakt men meestal copra, ten behoeve van oliën, boter en zeepen; voor de vervaardiging van klapper-olie worden slechts weinig noten gebezigd. De olieprijs is aanmerkelijk hooger dan die van de copra.

Een flinke klapperoliefabriek, met een voldoend kapitaal werkende, zou loonend kunnen zijn.

Van Vreemde. Koloniën.

Een kijkje te Singapore.

Te Singapore vertoefde onlangs een zekere heer Dubern, ondervoorzitter van den gemeenteraad te Rangoon, die in een onderhoud met een medewerker van de Straits Times zich niet bepaald gunstig over den toestand te Singapore uitliet.

,,Mijn indrukken van Singapore? Wel over het geheel is het een vrijwel mooie plaats, zoolang je in de stad zelf blijft. Maar ik blijf liever uit de buitenwijken weg. Er zijn hier heel wat groote moerassen en het is niet mogelijk, dat gij lieden hier te midden van die moerassen uw gezondheid behoudt. Ik denk, dat de verantwoordelijkheid daarvoor voor een groot deel bij het bestuur moet worden gezocht. Dat besteedt enorme bedragen voor de haven tot eene der beste in de heele wereld te maken, en laat de stad, zooals die is, een alles behalve geschikt oord om er in te leven. Zat ik in den gemeenteraad, dan zou ik er voortdurend op hameren, dat het koloniaal bestuur die moerassen moet dicht gooien. De plaats kan nooit gezond zijn, zoolang dat niet gebeurt. Van de bewoners is het niet te verlangen, dat zij er voor zorgen. Er is hier geen groote loonende industrie om de heffing van lasten tot het bestrijden der noodige uitgaven daarvoor te rechtvaardigen. De bevolking leeft feitelijk geheel van de haven en van de doortrekkenden en het zou wel wat veel van deze laatsten gevergd zijn, om te betalen voor hetgeen de menschen hier noodig hebben om behoorlijk te leven en gezond te blijven.

Rangoon verkeerde ongeveer in gelijke omstandigheden. De plaats was op moerassigen grond gebouwd, maar wij hebben heel wat droog gelegd. Jaren geleden zijn wij daarmee begonnen en nog wordt het werk voortgezet. Wij leggen de plassen droog in ongezonde gedeelten, hoogen den grond op, zoodat er op kan worden gebouwd en onmiddellijk als we daarmee klaar zijn, is het terrein geld waard. Onze toeneming van bevolking en ons laag sterftecijfer zijn de uitkomsten van onzen arbeid.

Tien jaar geleden telde de bevolking van Rangoon omstreeks 250.000 zielen, nu zijn er wel 300.000, terwijl het sterftecijfer tot 35 per duizend is gedaald, waar hier nog gemiddeld 50 tot 60 per duizend menschen per jaar overlijden. Die uitkomsten hebben we verkregen zonder de belastingen abnormaal hoog op te voeren.

De gezondheidsdienst hier is zoo goed als die onder de bestaande omstandigheden kan wezen, maar wat een stank was dat in River Valley Road, den eersten dag, dat ik te Singapore was. Die was gewoonweg niet te verdragen voor iemand, die er niet aan gewoon was. Dat kwam van het moeras zal men zeggen, maar die luchtjes bevatten andere gevaren voor den mensch."

We lazen onlangs dat een medewerker van de Locomotief zich schaamde Nederlander te zijn omdat in alle Engelsche koloniën, zonder uitzondering, zoo uitstekend voor de gezondheid der menschen wordt gezorgd en te Semarang de toestand nog wel wat te wenschen liet.

Wij gelooven, dat de schrijver zich eerder behoorde te schamen, zoo spoedig gereed te staan de eigen natie te veroordeelen op lofzangen, die men in Engelsche bladen steeds aantreft over de voortreffelijkheid, waarvan het Engelsche ras blijk geeft. Met name to Singapore schijnt op die voortreffelijkheid nog al wat te zijn af te dingen, ook in andere opzichten.

Aan de Times werd toch geseind, dat verschillende hoogere gemeente-ambtenaren zich, volgens de bevindingen eener commissie van onderzoek, aan omkooperijen moeten hebben schuldig gemaakt en er ook niet vies van moeten geweest zijn, om zich te laten stoppen, waar het leveringen voor de gemeente betrof.

De commissie heeft dan ook drie gemeente-ambtenaren voor ontslag voorgedragen, maar het bederf moet ook in den gemeenteraad worden gezocht, waar de commissie adviseerde om de rechtstreeksche

vertegenwoordiging der burgerij in dien raad kalmpjes af te schaffen en den gemeenteraad samen te stellen uit door het bestuur aan te wijzen personen en gouvernements-ambtenaren, als hoofden van de verschillende takken van het bestuur.

Een mislukte decentralisatie?

Mogelijk, maar de mislukking ligt dan niet aan de burgerij, die daar zeker ook wel weinig voor het instituut der vertegenwoordiging heeft gevoeld en daardoor aan Strebers, voor wie het algemeen belang slechts een leuze is, om de eigen eerzuchtige en hebzuchtige aspiratiën te verbergen, den weg heeft vrijgelaten.

De constabulary op de Philippijnen.

Wanneer de Amerikanen het op de Philippijnen met uitzondering dan van de Zuidelijke eilanden, waar de Moro's nog lang niet onderworpen zijn hebben weten klaar te spelen met de volgelingen van Aguinaldo, die ook de gevangenneming van hun leider den strijd bleven voortzetten, dan hebben zij dit inzonderheid te danken gehad aan hunne Philippijnsche medestrijders, scouts en constabulary.

Wat deze laatste betreft, de scouts maken deel uit van het Amerikaansche leger, zijn de lieden, die daartoe behooren, eene soort gewapende politiedienaren.

In den beginne was de organisatie eene provinciale, zoodat elke provincie haar eigen constabulary-corps had, dat zoo goed als geheel zelfstandig was en waarvan de leden met revolvers en gewone geweren waren bewapend. Geleidelijk kregen de menschen eene betere bewapening, men gaf hun karabijnen met bajonetten, richtte de korpsen op militairen voet in en onderwierp ze aan eene centrale leiding. In 1905 werd de constabulary in compagniën ingedeeld, die door beroepsofficieren werden aangevoerd en zich dagelijks moesten oefenen. Op het oogenblik maken die korpsen een waar beroepsleger uit, dat uit de Philippijnsche middelen wordt onderhouden.

De hoogere officieren der constabulary, zijn zoowel militair als burger en uit de Amerikaansche beroepsofficieren gekozen; de generaal der constabulary tevens directeur der politie, Bandholtz, is kapitein bij het Amerikaansche leger.

Onder generaal Bandholtz zijn 6 kolonels en 4 luitenant-kolonels geplaatst, allen uit de Amerikaansche beroepsofficieren gekozen.

Verder heeft men 22 majoors, inspecteurs-generaal in de provincie. Wijl er 38 provinciën zijn, is een getal van 16 kapiteins aangewezen, om daar den dienst van inspecteur-generaal waar te nemen, ook 1e, 2e en 3e luitenants zelfs.

De officieren der constabulary moeten allen als 3e luitenant intreden: vrees voor de officieren, dat er een outsider komt, die de promotie tegenhoudt, kent men er dus niet. De toelating wordt steeds moeilijker, wijl in de Vereenigde Staten onder de studeerende jongelingschap groote animo bestaat om bij de Philippijnsche constabulary te dienen en de eischen dientengevolge steeds hooger kunnen worden gesteld. Het tractement van een 3e luitenant der constabulary is anders voor een aan hooge tractementen gewend Amerikaansch burger weinig verlokkend. Het bedraagt slechts 1100 dollars, maar de promotie gaat vlug en de dienst is aangenaam voor een ieder, die van een beweeglijk leven in een prachtig land van afwisselende gesteldheid houdt. Verder krijgen de officieren na twintig jaren dienst een behoorlijk pensioen, evenals de officieren van gezondheid die bij de constabulary behooren en in menige provincie de eenige geneesheeren zijn, aan wie men zonder vrees voor ongelukken zijn leven kan toevertrouwen.

Na aankomst te Manilla worden de jonge officieren gedétacheerd bij de school der constibulary te Bagnio, de zomerresidentie van den gouverneur-generaal, waarheen de school, die vroeger te Manilla was, in 1908 werd verplaatst. De vakken die er worden onderwezen, zijn de Philippijnsche bestuursinrichting en het Spaansch. Na drie maanden studie is de jonge officier gereed om zijne intrede te doen bij de constabulary.

De officiersrang is niet uitsluitend voor Amerikanen weggelegd; de hoogste rangen zelfs kunnen in theorie ook door inboorlingen worden behaald. In werkelijkheid treft men echter slechts één inboorling, Cramé, als kolonel aan, belast met de leiding der onderzoeken, en 3 kapiteins en 40 luitenants, die van inlandschen oorsprong zijn. De onderofficieren en minderen zijn echter allen inlanders en hunne meerderen zijn het er allen over eens, dat tucht en uithoudingsvermogen der lieden slechts lof verdienen, terwijl er een ware korpsgeest onder de lieden heerscht, die hen, ook wanneer zij in de burgermaatschappij zijn teruggekeerd tot propagandisten voor het Amerikaansch gezag maakt.

De sterkte der constabulary bedraagt 5400 man, maar de diensten, die zij bewijzen zijn enorm groot.

De constabulary wordt zoowat voor alles gebruikt; vandaag om een bende oproerlingen of roovers op te sporen; morgen om met de gemeentelijke politie samen te werken in het belang van rust en orde; dan weer treden ze op als brandweerlieden; terwijl hunne hulp ook van onschatbare waarde is bij natuurrampen, die zich nog al eens in den archipel voordoen.

Japan en Korea.

Het is opmerkelijk, hoe overal in Azië onder de inlandsche volkeren, na het eerste vleugje van bewondering voor de Japanners, die de Russen versloegen, een geest van afkeer haast, wellicht door vrees ingegeven, tegen de zonen van Nippon wordt aangetroffen.

De Praja Bandhu, een inlandsch blad in Engelsch-Indië, schreef naar aanleiding van de annexatie van Korea, dat deze maatregel een diepen indruk moet maken op alle Aziatische volkeren.

Al is het ook een Aziatische macht, die hierdoor uitbreiding vindt, zoo kan het feit toch niet de goedkeuring wegdragen van de verschillende Oostersche volkeren.

Japan moge door een wijs bestuur over Korea hare wederrechtelijke handeling in de toekomst een weinig goedmaken, het moet thans wel tot zekere mate dalen in de achting van allen, die nog aan eerlijkheid hechten.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Bandera Wolanda.

Het jongste Nr. van Bandera Wolanda bevat een zeer waardeerend artikel van den heer Clockener Brousson over Zijne Hoogheid Pangeran Adipati Ario Praboe Soorjodilogo, Prins Pakoe Alam VII. Wij ontleenen er het volgende aan.

Zijne Hoogheid werd 9 Dec. 1882 te Jogjakarta geboren; zijn Vader, Prins Pakoe Alam VI, deed hem een Nederlandsche opvoeding geven, doch zonder daarbij het Javaansch-nationale te verwaarloozen. Daar zijn oudste broeder tijdens zijn studiën in Nederland te Nijmegen overleed, werd Raden Mas Ario Soerardjaningrat — gelijk Zijne Hoogheid als jongeling heette — den 27 December 1906 door het Gouvernement plechtig verheven tot de waardigheid zijner voorvaderen. Dank zij de zorgvuldige opvoeding is uit Prins Pakoe Alam VII een veelbelovend Inlandsch vorst en bestuurder opgegroeid. De Prins is een warm voorstander van volksontwikkeling en het meerendeel zijner onderdanen ontvangt dan ook onderwijs. De bibliotheek van Zijne Hoogheid bevat een schat van boeken en manuscripten, die nog gestadig vermeerdert. Nederlandsche geleerden en taalkundigen, die om hulp van Javaansche zijde aankloppen, zijn bij den Prins steeds zeer welkome gasten. Met den grooten Javanicus en Sanskrietvorscher Prof. Kern was de Prins b.v. veel in correspondentie. Ook de Oud-Javaansche kunst wil Z. H. weer doen bloeien. In de Pakoe Alaman worden nu ijverig het schilderen en lederbeitelen, de pamorsmeedkunst en het batikken beoefend. De vereeniging „Djokjasche Kunstnijverheid" verheugt zich mede in zijnen steun. Uit eigen beweging wijzigde hij verschillende agrarische toestanden in het voordeel zijner bevolking en liet daarvoor reizen maken naar Bali om de irrigatiewerken aldaar te bestudeeren, enz.

Het opstel bevat naast het portret van Zijne Hoogheid, ook dat zijner gemalin, dochter van Z. H. Pakoe Boewono X, Soesoehoenan van Soerakarta.

Hetzelfde Nr. der Bandera Wolanda bevat nog een Open brief aan Raden Mas Noto Soeroto over De defensie van Java met behulp van de Javanen. *) De schrijver, J. C. A. Banninck, 1e luit. inf. O. I. L., las met volle instemming de artikelen van den heer N. S. over dit onderwerp en verheugt er zich over, dat de Javaan zelf iets gevoelt voor de verdediging van zijn land. „O zeker — zegt hij o.m.— ik weet, dat één zwaluw nog geen zomer maakt en er zal nog heel wat moeten gebeuren, vóórdat het ideaal is bereikt, maar we zagen deze eerste zwaluw dan toch met groote dankbaarheid verschijnen." De heer B. zou nu ook verder willen gaan en vraagt of misschien het tijdstip niet is aangebroken, dat aanzienlijke Javaansche jongelieden zich in Nederland laten opleiden als reserve-officier b.v.? „Veronderstel eens, dat er meerdere Javanen waren van ontwikkeling en stand, hier of in Indië als reserve-officier opgeleid, hoe schoon zou dan voor hen niet de gelegenheid zijn om een begin te maken met de oprichting van Javaansche vrijwilligerskorpsen? Ik voorzie in de toekomst dan eene Javaansche vereeniging „Volksweerbaarheid", zooals die hier in Holland zooveel leden telt. Wat zou van een dergelijke vereeniging een militaire „Boedi Oetoma", een bezielende kracht kunnen uitgaan."

Blijkens een noot der Redactie zal de sympathieke R. M. Noto Soeroto zelf het voorbeeld in deze geven namelijk in dit jaar, na afloop van zijn examen, zich als vrijwilliger voor het Reservekader, ter opleiding tot reserve-officier aanmelden.

*) Deze brief en de voorafgaande artikelen van R. M. Noto Soeroto, werden eenigen tijd geleden in de Nieuwe Rott. Cour. gepubliceerd, (hoewel de Redactie der Bandera Wolanda zulks niet mededeelt), doch zijn toen niet in de rubriek „Perskroniek" van het Koloniaal Weekblad besproken wegens gebrek aan plaatsruimte. Het onderwerp heeft echter nog niets van zijn actualiteit verloren.

Bataksch Instituut.

Als Nr. 3 der Uitgaven van het Bataksch Instituut is verschenen eene Beschrijving der Bataklan-

den, samengesteld door den heer M. Joustra; het werk is getiteld: „Batakspiegel", welke naam is gekozen om een typische oud-Hollandsche uitdrukking, welke inderdaad heel kort is, maar volkomen duidelijk de bedoeling weergeeft, weder in zwang te doen komen.

Het Voorbericht vermeldt, dat het boek een proeve van navolging is van de Engelsch-Indische district gazetteers, bestemd om op vlotte wijze te oriënteeren ten aanzien van wat men wèl en wat men nog niet weet over een bepaald gebied. In afwijking van dat voorbeeld echter werd niet een administratieve kring als onderwerp gekozen, b.v. het gewest Papanoeli (het Engelsch-Indische district is ten naasten bij ons gewest), maar een ethnologische, alle Bataklanden. De nadere indeeling in zes kleinere kringen is aangegeven op een schetskaartje.

Eene bespreking van het boek moet hier wegens den grooten opzet en de uitvoerigheid van behandeling der stof achterwege blijven; bovendien is de naam van den schrijver, uitnemend kenner van de Bataklanden, waarborg, dat deugdelijk werk is geleverd. Een voortreffelijke kaart is, ter oriënteering, aan deze monografie toegevoegd.

Neerlandia.

Het artikel in het Koloniaal Weekblad van 11 Aug. over: „Een Middelbare Koloniale Landbouwschool in Nederland" heeft veel aandacht getrokken in de Ned. pers. Ook Neerlandia (Sept.-Nr.) merkte het op en voegt er aan toe, „dat, welke beslissing in deze ook genomen worde, de gelegenheid tot opleiding voor den landbouw in Indië zelf, niet uit het oog mag worden verloren; vaak te weinig wordt er gedacht aan de Indo's en de Inlanders, die niet bij machte zijn naar Nederland te komen en voor wie toch de weg om zich in den landbouw te bekwamen moet openstaan. Indien de landbouwschool te Buitenzorg kwijnt doordien het voorbereidend onderwijs te gebrekkig is, dan zou daarin in de eerste plaats voorzien moeten worden. Wij zouden zeggen, dat vóór alles gezorgd moet worden, in Indië de gelegenheid voor het vormen van goed onderlegde landbouwkundigen, aantrekkelijk en gemakkelijk te maken. Niet bemiddelde Indo's en Inlanders moeten in het land hunner geboorte, het land van den landbouw bij uitnemendheid, de gelegenheid vinden zich voor den landbouw te bekwamen."

In verband met bovenstaande wijzen wij nogmaals op de beschouwingen van den heer A. J. Koens in de Mei- en Juni-afleveringen van het Tijdschr. voor het Binnenl. Bestuur, getiteld: Landbouwonderwijs voor Java en Madoera.

Voorts bevat dit Neerlandia-Nr. nog een geïllustr. artikel hoofdzakelijk over den economischen toestand van Makassar, door Mr. F. Vorstman, en een ander over het Bibliotheekwezen te Paramaribo.

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van Nr. 8 van den loopenden jaargang: De infanteriestrijd. Eenige beschouwingen, door D. Merens. — Enkele gegevens omtrent het Indische snelvuurveldgeschut, door A. F. A. Hoog. — Nogmaals de nieuwe schietopleiding in verband met de slechte resultaten, door J. H. C. Vermeer. — Het gevecht om de rotsstelling Boerikon. — Ziekte in groote legers. — Automatische geweren. — De plannen van den Minister van Oorlog tot reorganisatie van de opleiding tot officier.

Bij het laatste artikel: Nogmaals Inlandsche officieren, door W. L. A. Nieuwenhuyzen, willen we een oogenblik stilstaan. Er is zeker wel geen onderwerp, dat zooveel bespreking ondervond als dit, sedert de kapitein Van Gent het aan de orde bracht in de 6e afl., jaarg. 1910 van het Ind. Mil. Tijdschr.

De heer Nieuwenhuyzen, 1e luit. der inf. Ind. leger, neemt beslist stelling tegen de theoriën van kapitein Van Gent. Het is natuurlijk niet mogelijk hem op den voet te volgen, waarom we slechts enkele punten uit zijn betoog aanstippen. Luit. N. vindt de opleiding tot Inlandsch officier niet minderwaardig, omdat zij die van den Hoofdcursus in Holland zeer nabij komt. Dan geeft hij toe, dat het verschil in tractement met de Europeesche officieren te groot is, maar, vraagt hij, zouden die zooveel beter betaald worden om hunne betere opleiding, of wel omdat zij familie en vaderland hebben moeten verlaten en hier in een vreemd klimaat onder ongunstiger omstandigheden moeten leven. In Holland wordt een officier, die in zijn eigen land blijft, toch ook minder betaald dan wij hier?

Kapitein Van Gent — men weet het — vreesde o. m. ook nog de mindere betrouwbaarheid der a.s. inlandsche officieren en haalde daarbij voorbeelden aan uit den tijd van Daendels, waarop luit. N. hem van repliek dient in de volgende bewoordingen:

„Ja, die geschiedenis van 1811. Wie zal het in zijn hoofd krijgen het N.-I. officierskorps van onbetrouwbaarheid te beschuldigen, maar in de lijn van den heer v. G. blijvende, zou men dat gevoegelijk kunnen doen. Laten wij slechts eens denken aan den brief van Daendels, waarin hij klaagt over „den graad van ontrouw en van slechtheid" van niet minder dan 13 officieren en ambtenaren, op wier hoofden premiën van 2000 Spaansche matten werden gesteld. Zijn onze ambtenaren van B. B. soms onbetrouwbaar, omdat een groote eeuw geleden, bijna het geheele ambtenaarscorps der O. I. C. een dievenbende was?" — En ten slotte zegt hij:

„De verwarde, beschamende toestand waarin leger, vloot en administratie in 1811 verkeerden, de vele afpersingen en willekeur, waaraan hoofden en bevolking hadden blootgestaan, het ellendige en laffe gedrag van vele „Europeesche" officieren en ambtenaren in dat jaar, maakt het mij onmogelijk om tot de onbetrouwbaarheid van de „tegenwoordige Inlandsche" adel te kunnen besluiten."

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 38: De pilangkultuur, door A. E. J. Bruinsma (Pilang behoort tot de zgn. wildhoutboomen in de djatibosschen van Java, waarvan de schors tot de looistoffen behoort). — Een nieuw insectendoodend middel, door H. C. Prinsen Geerligs. — Het caoutchoucverbruik. — De havenverbetering van Soerabaja. — Verslag van den Sumatra-Staatsspoorweg. — Verslag der exploitatie van de Ombilinmijnen. — Inkomstenbelasting in Nederl.-Indië. — Kultuurberichten (Particuliere landerijen op Java. — De Gouvernements Gutta-percha-onderneming. — Rubberplantersvereeniging te Batavia. — Uitbreiding der rubbercultuur op Riouw en Borneo. — Cacao-inkapping in Suriname. — Bacovenkultuur in Suriname, enz.) — Financieele berichten en verslagen. — Nieuwe Maatschappijen en de overige vaste rubrieken.

Weekblad voor Indië.

De heer J. J. Meijer opent Nr. 18 met 't vervolg zijner uitvoerige bespreking van het werk van A. Cabaton, getiteld: Les Indes Néerlandaises. Overigens bevat dit Nr. de volgende opstellen (voor zoover ze betrekking op Indië hebben): Van tempo doeloe, door V. H. (Voor dit artikel vond de schrijver stof in het in 1793 te Leiden verschenen werk van J. S. Stavorinus: Reize van Zeeland over de Kaap de Goede Hoop naar Batavia, Bantam, Bengalen, enz.). — Generaal-majoor J. Bijker (met portret). — De Van der Wijck-leiding, met vele afbeeldingen (deze leiding, een zeer belangrijk waterwerk bij desa Karang Taloen in Kedoe, is den 1n Aug. jl. feestelijk geopend). — De Paupers. Roman uit de Indo-Europ. samenleving, door Victor Ido (vervolg).

Internationales Archiv für Ethnographie.

Het Archief (Band XIX, Heft VI) bevat het slot van de uitvoerige beschouwingen van Dr. J. Groneman over „Der Kris der Javaner". Voor de in het onderwerp belangstellenden geven wij een kort overzicht van den inhoud dezer belangrijke studie; welke in een aantal afleveringen van dit tijdschrift een plaats vond. I. Voorwoord; II. Het smeden der Javaansche wapens (bewerking met pamor, kris-vormen enz.); III. De bekleeding der krissen (scheeden, grepen, enz.); IV. Geschiedkundig overzicht en V. Alphabetische lijst der voornaamste Jav. woorden.

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op 't nieuwe Verslag van den Sumatra-Staats-Spoorweg en van de Ombilinmijnen over 1909 (Batavia, Landsdrukkerij 1910), zoomede op het

Verslag van den dienst van het Boschwezen in Ned.-Indië over het jaar 1908 (Buitenzorg, 1910), dat reeds eenige maanden geleden het licht zag, doch eerst thans voor het publiek in Nederland algemeen verkrijgbaar werd gesteld.

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor handeldrijvenden en Industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, en tal van andere brochures, jaarverslagen enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 31 Augustus 1910;
De Sumatrapost t/m 30 idem;
Het Bat. Nieuwsblad t/m 31 idem;
De Locomotief t/m 30 idem;
De Sumatrabode t/m 1 September;
Tjahaja Sumatra idem;
Het Ned.-Ind. Effectenblad No. 33;
De Indische Mercuur No. 39;
Het Weekblad voor Indië No. 19;
De Banier No. 34;
Handelsberichten v/h Dep. van Landbouw No. 184;
Vrede door Recht No. 8;
Kort verslag der vergaderingen der Tweede Kamer der Staten-Generaal;
Neerlandia No. 9.

MEDEDEELINGEN.

Hoofdbestuursvergadering op **Zaterdag den 29sten Oct. 1910**, 's namiddags ten **2½ ure**, in het lokaal der Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, 's-Gravenhage. (Ingevolge art. 7 al. 1 van het Huish. Reglement).

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen der vorige Hoofdbestuursvergadering. (Zie Kol. Weekblad 1910 no. 28 blz. 6).
3. Mededeelingen.
   a. Betreffende het Informatiebureau;
   b. betreffende onze vertegenwoordiging bij enkele lichamen en instellingen;
   c. betreffende de in Nederland studeerende Indische jongelieden;
   d. betreffende de subsidie;
   e. betreffende de afdeeling Groningen.
4. Voorstellen:
   a. ten opzichte van de exploitatie van het Kol. Weekblad;
   b. in verband met de 4e alinea van art. 5 der statuten.
5. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

E. van Assen, Secretaris.

Vervolg opgave van de ontvangen gelden ten behoeve van de studie van een verdienstelijk jongeling.

D. H. te R. f 10.

Voor de opgave,

E. van Assen, Secretaris.

Van het Informatie-Bureau.

Voor den artillerie-constructiewinkel te Soerabaja wordt gevraagd een onder-opziener over de gieterij.

Het traktement gaat in met den eersten van de maand volgende op die waarin de betrekking in Indië is aanvaard en bedraagt f 175 's maands, met, in geval van goeden en ijverigen dienst, vijf driejaarlijksche verhoogingen van f 10 's maands, zoodat na vijftien jaren dienst het maximum-traktement van f 225 's maands kan bereikt worden.

Verdere bevordering bij den artillerie-constructiewinkel is uitgesloten.

In zeer buitengewone omstandigheden kan, ter belooning van uitstekend gedrag, bekwaamheid of dienstijver, het tijdstip van een of meer traktementsverhoogingen worden vervroegd, met dien verstande evenwel, dat het maximum-traktement nimmer eerder dan na tien jaren goeden dienst kan verkregen worden.

De werktijd is van 's morgens 6 tot 11 uren en van 's middags 12 tot 3½ uur.

Voor werk buiten den bepaalden werktijd wordt per uur ½ pCt. van het maandelijksch traktement betaald.

De titularis is vrijgesteld van persoonlijken dienst bij het algemeen brandspuitwezen en de schutterij, maar onderworpen aan de contributie voor de schut-

terlijke kas, tenzij hij is ingedeeld bij de brandspuiten van den artillerie-constructiewinkel, hetgeen regel is.

Hij geniet, c. q. ook voor zijn gezin, vrije geneeskundige en heelkundige (ook verloskundige) behandeling en geneesmiddelen.

Hij is burgerlijk beambte, zoodat op hem van toepassing zijn alle bestaande of nader vast te stellen bepalingen omtrent de burgerlijke pensioenen en verloven en hij deelgerechtigde is in het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Het traktement is onderworpen aan eene korting van 2 pCt. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pCt. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand traktement. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal. Bij huwelijk ééne maand traktement.

Deze contributiën zijn te voldoen in twaalf maandelijksche termijnen.

Eene contributie in eens is in geval van huwelijk verschuldigd, wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan negen jaren bedraagt.

Twintig jaren Indischen dienst bij een leeftijd van van 45 jaar geven aanspraak op pensioen, waarbij voor Nederlandsch pensioen geldige Nederlandsche diensttijd voor de helft medetelt.

Het pensioen bedraagt, per jaar, driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Het weduwenpensioen bedraagt, per maand, 16 pCt. van het hoogste gedurende twee jaren genoten maandelijksche traktement, dan wel van het gemiddelde over twee jaren. Daarbij komt eenige onderstand voor de kinderen.

De militaire rechtspleging is op den titularis alleen in zoover van toepassing, als art. 5 van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande er aanleiding toe geeft.

Hij wordt belast met het toezicht over en de leiding van de ijzer- en kopergieterij en de vormerij en moet dus volkomen op de hoogte zijn van hetgeen op het gietersambacht betrekking heeft. Zoo noodig kan hij worden belast met de eigenhandige uitvoering van werkzaamheden, welke bijzondere vereischen.

Aan de uitzending is verbonden:

a. een voorloopig traktement van f 145 's maands ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag waarop het activiteitstraktement daar te lande ingaat;

b. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

c. eene gratificatie voor uitrusting van f 500 à f 750 naar bekwaamheid, en

d. de verplichting om — wanneer men binnen 5 jaren na aankomst op Java den dienst verlaat om andere reden dan wèlbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, of wanneer men niet binnen den aan te wijzen termijn naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt — de gratificatie voor uitrusting en overtochtskosten benevens andere kosten welke met zijne uitzending in verband staan, terug te betalen.

Daarvoor wordt eene schriftelijke verbintenis gevorderd.

De uit te zenden persoon mag den leeftijd van dertig jaar niet belangrijk overschreden hebben.

Ongehuwden hebben de voorkeur.

Van physieke geschiktheid voor den Indischen dienst zal moeten blijken uit een geneeskundig onderzoek, vanwege het Departement van Koloniën.

De titularis moet in Europa op fabrieken of in beteekenende werkplaatsen gewerkt hebben, voldoende kunnen lezen en schrijven en rekenen om de boeken van de werkplaats te kunnen bijhouden en bewijzen van geschiktheid, waartoe ook behoort het kunnen lezen van werkteekeningen, leveren bij eene bij de artillerie-constructiewerkplaatsen hier te lande af te leggen proef.

Aan de sollicitanten wordt geene vergoeding gegeven voor reis- en verblijfkosten en verzuim van tijd, in verband met de keuring voor physieke geschiktheid en met de proef voor bekwaamheid.

Sollicitanten moeten zich voor 15 October a.s. aanmelden, bij een op zegel geschreven request, aan het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

1o. getuigschriften van de fabrieken en werkplaatsen waar zij gewerkt hebben;

2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats na dagteekening dezer;

3o. een certificaat van voldoening aan de wet op de nationale militie, afgegeven door de Commissaris der Koningin in de betrokken provincie en

4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten inhouden, of de solicitant al dan niet gehuwd is en casu quo het aantal en den leeftijd zijner kinderen.

Ned. Staatscouraut van 23 Sept. '10. No. 222.

Examens voor den Ned.-Ind. administratieven dienst.

De commissie benoemd tot het afnemen der bovengemelde examens maakt in de Staatscour. bekend:

I. dat haar tweede zitting aanvangt op Zaterdag 1 October 1810;

II. dat op dien dag het schriftelijk gedeelte, zoo van het eind- als van het voorbereidend examen, zal worden afgenomen, terwijl het mondeling gedeelte zal worden afgenomen op Dinsdag 4 October en volgende dagen, volgens aan iederen examinandus bekend te maken regeling;

III. dat alle examens zullen plaats hebben in het Academiegebouw te Leiden;

IV. dat zij die het voorbereidend examen wenschen af te leggen te voren aan den secretaris, den heer J. H. Carpentier Alting schriftelijk hebben mede te deelen (voor zoover niet reeds geschied is) of zij, na in dit examen te zijn geslaagd, voorloopig bestemd wenschen te worden voor den dienst op Java en Madoera, dan wel in de buitenbezittingen;

V. dat zij die bij het eindexamen behalve in de verplichte ook in de onverplichte taal wenschen te worden geëxamineerd, daarvan, voor zoover dit niet reeds geschied is, voor 1 October aan den secretaris mededeeling hebben te doen.

Ministerie van Koloniën.

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een bij uitstek practisch ervaren boekhouder, aan wien, zoo noodig, de inrichting van de boekhouding van een groot bedrijf kan worden toevertrouwd: ten einde te worden aangesteld als adjunct-gouvernements-accountant.

Aan deze betrekking zal worden verbonden eene bezoldiging van f 500 's maands, met één tweejaarlijksche en twee driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands elk, alzoo een maximum van f 800 per maand.

Zij die voor die betrekking in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 Nov. 1910 bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. bewijzen van bekwaamheid;

b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;

c. hunne geboorte-akte;

d. een door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie afgegeven certificaat, ten blijke dat voldaan is aan de verplichtingen welke voor hen uit de wet op de nationale militie zijn voortgevloeid.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van physieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der eerste klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting, ten bedrage van f 1500.

Hij die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal wordt gesteld, verbindt zich tot teruggave van alle gelden, welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht en van gratificatie voor uitrusting, indien hij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Nederlandsch-Indië anders dan tengevolge van wèlbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, uit 's lands dienst wordt ontslagen, of indien hij niet binnen den hem aangewezen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt.

Het activiteitstraktement zal ingaan met den dag van aankomst te Batavia.

Het traktement is onderworpen aan eene korting van 2 pCt. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pCt. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand traktement. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der

verhooging over éëne maand, door ongehuwden éénmaal. Bij huwelijk éëne maand traktement.

Deze contributiën zijn te voldoen in twaalf maandelijksche termijnen.

Eene contributie in eens is in geval van huwelijk verschuldigd, wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan negen jaren bedraagt.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een leeraar, bevoegd tot het geven van onderwijs in hand- en lijnteekenen aan eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene gratificatie voor uitrusting ad f 1000;

b. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der eerste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;

c. een voorloopig traktement van f 150 's maands, ingaande met den dag van aankomst te Batavia tot den dag waarop het activiteitstraktement, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

Het traktement bedraagt f 450 's maands, met drie vierjaarlijksche verhoogingen, elke van f 100 per maand, zoodat zal worden bereikt een maximum van f 750 's maands.

De uit te zenden leeraar zal spoedig naar Indië moeten vertrekken en zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's Lands kas van de gelden welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo wegens gratificatie voor uitrusting als wegens overtocht naar Nederlandsch-Indië, bijaldien hij binnen vijf jaren na zijnen aankomst op Java, om andere redenen dan wèlbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, uit 's Gouvernementsdienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt.

Zij die zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden moeten zich vóór 15 October a.s., bij een op zegel geschreven request, tot het Departement van Koloniën wenden onder overlegging van:

1o. hunne akten van bevoegdheid;

2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;

3o. een certificaat van voldoening aan de wet op de nationale militie, afgegeven door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie, en

4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vóór zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of hij physiek geschikt is voor den Indischen dienst.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., staan de leeraren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

Het activiteitstraktement gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad, en de betrekking zal zijn aanvaard.

Het traktement is onderworpen aan eene korting van 2 pCt. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pCt. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden éëne maand traktement. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over éëne maand, door ongehuwden éénmaal. Bij huwelijk éëne maand traktement.

Deze contributiën zijn te voldoen in twaalf maandelijksche termijnen.

Eene contributie in eens is in geval van huwelijk verschuldigd, wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan negen jaren bedraagt.

Ned. Staatscour. 20 Sept. '10. No. 219.

Naamlijst van nieuw toegetr. Leden.

		Contributie.
Dr. B. M. D. Esser,	Amsterdam	f 2.50
W. D. Stortenbeker, Ass.-Res. m. v.,	„	„ 2.—
S. J. H. van Werkom,	Arnhem	„ 2.—
Fr. Tollenaar,	„	„ 2.—
V. E. Roemer, Opz. B. O. W.,	„	„ 2.—
J. F. Schilhaus, Luit. Kol. Inf. O.-I. L.,	's-Gravenhage	„ 2.—
Jhr. W. M. Teding van Berkhout,	„	„ 10.—
C. Smith, Luit. Kol. Inf. O.-I. L.,	„	„ 4.—
A. Schippers, 2e Luit. Inf. O.-I. L..	's-Gravenhage	f 2.—
A. Pleijte, Havenmeester N.-I.,	„	„ 2.—
A. J. van Deventer, Houtvester	„	„ 3.—
J. F. Heldering, Gouv. Secrt. m. v.,	„	„ 2.—
A. L. M. Cligneti, Contr. B. B.,	„	„ 3.—
Mr. H. A. van der Velde, Lid der 2e Kamer S.-G.	„	„ 2.—
Mr. E. Kruseman, Raadsheer Hooge-raad	„	„ 2.—
J. A. F. Kan, 1e Luit. Inf. O.-I. L.	„	„ 2.50
A. H. Clerkx, 2e „ „ „ „	„	„ 3.—
Dr. H. van der Goot	„	„ 5.—
S. D. van der Spek, Dir. gevang. Semerang,	„	„ 2.50
Dr. J. F. Langenberg,	„	„ 2.50
H. Zellever, particulier	„	„ 2.—
Ch. J. Cohen, Ref. Dep. v. Marine, met verlof	„	f 2.—
A. S. Fransen van de Putte,	„	„ 2.50
Mr. J. J. van Troostenburg de Bruyn, Advocaat en Procureur,	„	„ 5.—
L. Smith Jzn.,	„	„ 5.—
M. C. C. Dekema, Adv. en Proc.	„	„ 2.50
J. W. Groenmeyer, Loods b/h. Loodswezen N.-I.	„	„ 2.—
F. Moet, Landm. b/h. Kadaster N.-I.	„	„ 2.50
B. G. Hoogewind, Onderwijzer N.-I.	„	„ 2.—
E. H. Brandts,	„	„ 2.50
J. H. Doeve, O.-I. Ambt.,	„	„ 2.50
C. J. van Ledden Hulsebosch, Werktuigkundige,	„	„ 2.—
Ch. A. Honingh, Cand. O.-I. Ambt.,	„	„ 2.—
W. F. Breijer, Predikant N.-I., Harderwijk		„ 2.50
J. Oberman, Cand. O.-I. Ambt., Leiden		„ 2.50
N. de Vicq, Hoofd-Ing. Stoomwezen, Nieuw Amsterdam		„ 3.—
A. A. Ginsel, Opz. B. O. W. N.-I., Nijmegen		„ 3.—
R. van den Broek d'Obreman, Ing. 1e kl. B. O. W. N.-I., Nijmegen,		„ 2.—
J. M. Moorrees, Contr. B. B., Nijmegen		„ 2.—
J. Frenckan, R.-K. Geestelijke, Maastricht		„ 2·—
J. L. Terlaak, Contr. B. B., Noordwijk Binnen		„ 2.50
E. H. Jans, Utrecht		„ 2.—
Mevr. R. Corver Kersemaekers, Utrecht		„ 2.50
R. J. Eijkman, O.-I. Ambt.,	„	„ 2.—
J. W. van Hille, Ass.-Res. m. v., Zeist		„ 2.50
Dr. K. W. Dammerboer, Dep. van Landbouw, Buitenzorg		„ 2.50
B. A. Dijkman, Adm. s. f. Tjoekir,	Djombang	„ 2.50
Chr. van Senden, „ „ „ Peterongan	„	„ 2.50
A. H. G. Blokzijl, „ „ „ Poneng	„	„ 5.—
L. F. Z. Ohlenschlager, Chef Empl. Babat	„	„ 5.—
L. C. Koppen, Secret.-Boekh., „	„	„ 5.—
Raden Pandji Soeria Poetro,		„ 2.50
Mas Soema di Poetra,	„	„ 2.50
L. A. van Lelyveld, Adm. s. f. Modjoagon Soerabaja		„ 2.50
B. Hulshoff, Inspec. financiën, Weltevreden		„ 3.—
G. J. Blees, Zaandam		„ 2.—
Jonkvr. A. de Vos van Steenwijk, voorloopig reizende		„ 10.—

Aan leden, die verhuizen, wordt verzocht hiervan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag, kennis te geven met vermelding zoowel van het oude als het nieuwe adres.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 26 Aug. 1910. No. 68.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den godsdienstleeraar A. N. Binkhuysen.

Ontslagen: op verzoek eervol de administrateurs W. G. Droop en L. A. Dijkstra, de vice-president van R. v. J. te Semarang Mr. J. L. L. Rhemred; de stationscommies H. A. G. Strenguaerts; de derde commies A. F. G. Holtz, de ingenieur J. Wilke en de alg. ontvanger A. E. C. Hansen.

Ingetrokken: het besluit der benoeming van R. L. A. Hellwig tot ass.-resident van Langkat.

Benoemd tot alg. ontvanger 2e kl. K. E. Wilkens tot ass.-resident van Langkat S. H. Schaank; van Kandangan (Borneo) F. R. Speltie; van de Westk. van Atjeh I. L. Obrien; van Banjoewangi H. N. Bennebroek Evertsz; tot ambtenaar 3e kl. bij de in- en uitvoerrechten J. F. A. Apon; tot commies bij de S. S. op Java J. H. Ch. Brookman; bij de gouv. pandhuizen: tot adm. 1e kl. J. P. Merghardt; tot id. 2e kl. J. Wolff; tot idem 3e kl. H. W. Egter van Wissekerke; bij de kadaster: tot adjunct-landmeter H. G. Buschkens; L. F. L. Bergamin en C. L. R. Buschkens.

Geplaatst: in de res. Preanger-Regentschappen de controleur M. Zandveld.

Benoemd: tot 1en klerk te Semarang A. W. Matheus.

Militair Departement.

Bevorderd: tot kapitein-kwartiermeester H. J. van Veen; tot en luitenant-kwartiermeester W. G. A. Raat.

Verleend: twee jaar verlof aan den ambtenaar op non-activiteit P. Engelkes; laatstelijk gezagvoerder bij de Gouv. marine.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s. s. „Prins Maurits". Gezagvoerder H. J. van der Goot; van West-Indië n. Amsterdam.

P. F. de Meester; J. A. J. Sybrandi; L. C. Leefmans; W. Kroesen; K. van Dorsten; G. M. Fey; *J. W. M. Strang; J. J. van Eyk Menkman; J. C. Hamilton; J. G. Tuberg en echtg.; J. Dijkstra; W. Benes. (* Te Hâvre ontscheept.)

Passagierslijst van het s.s. „Tambora". Gezagvoerder W. Bagchus; van Rotterdam naar Nederlandsch-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept:

E. A. Steinmetz; H. C. Abuys; Mevr. Wed. Dr. A. Nijkamp-ter Laag; A. M. Valkenburg, echtg. en 3 k; mevr. H. J. A. van Troostenburg de Bruijn-v. Maarsseveleen en 3 k; W. H. Reterink; A. L. Andriesse, echtg. en 2 k; mej. M. Thomas; mej. W. J. Heyting; mej. S. S. Heyting; W. A. Blits, echtg. en 2 k; mej. R. C. L. de Nijs; K. P. Harting; G. C. M. Kolff; mevr. D. A. G. van der Held-Wijnmalen; mevr. H. H. L. Huilman; W. C. Harinck; C. S. Ypma; H. J. Schoonhoven; mevr. F. Wilms—Braunius en 1 k; mevr. S. Schippers en 1 k.; R. Scharloo, echtg. en d; J. S. Schuling en echtg; J. A. Delombaerde, echtg. en 5 k; mej. W. L. E. Klokke van Steenwijk; mej. E. Egink; mej. A. de Vos; W. W. van der Kamp; mevr. Wed. A. Schutelkamp en d; mej. M. L. Huyvenaar; J. C. van der Ploeg; A. W. van Hoogen; Van der Pas; benevens een détachement suppletie-troepen.

Naar Southampton:

W. H. Glym Smith; W. A. H. Doorman en echtg.; mej. J. Doorman; mevr. Berkemeier en d; Jhr. J. K. W. Schimmelpenninck en echtg.

Naar Lissabon:

O. Stöcker en echtgenoote.

Naar Marseille:

Dr. Gockel en echtg; Mr. W. J. Roozeboom; mevrouw Wed. Roozeboom-van Goch; mej. C. van Goch; Mr. H. Meinesz en echtg.

Naar Port-Said:

A. J. Andrews; Husseun.

Te Southampton schepen zich in:

Naar Tanger:

Miss Winslow; miss Fraser; mr. Mausel Plydell, echtg. en d; mrs. A. Little; miss Winkler.

Naar Gibraltar:

Th. Picardo, met echtg. en zoon; twee dames Bassadone; mr. W. S. Blunt.

Naar Marseille:

John S. Allen; A. F. Ramsden; H. Woehám; W. Huygens; J. D. Montgomeire.

Naar Colombo:

Mevr. Maud Oliver; mevr. Emma Cuttell.

Te Marseille zullen zich inschepen:

L. Karthans en echtg.; mej. M. E. Nering Bögel; K. G. R. Joosten, echtg. en 2 k; A. M. Valkenburg; J. Sas en echtg.; E. F. Thijssen en echtg. J. B. M. ten Bosch; C. A. Meulemans, echtg. en zoon; F. Sjoukes en echtg.; A. Kisjes en echtg.; W. D. Davis; mevr. B. A. Wijsman-de Holl; mr. J. Gerritsen; O. Peltzer en echtg. P. H. Thonius; Dr. F. Reiseger en echtg.; mevr. Wed. W. K. Tannenbaum; T. F. C. Corduires, echtg. en 3 k; S. Prins en echtg. A. C. de Jonckheere; L. C. Westenenk met echtg. en 1 k; Dr. H. A. Sissingh en echtg. S. J. Truscott; D. W. Z. de Vries, echtg. en 2 k; J. W. H. Adam en echtg; C. de Haas en echtg. mej. M. F. F. Popta; P. Dijkwel; A. van den Blink; J. J. van der Vlies, echtg. en 1 k; mej. E. H. F. Linden; F. D. Huismans; J. H. Anschütz; M. A. Linden; W. W. Reeders; mevr. A. B. den Hartog-Stoof; mej. F. Weyer; F. Pabst; T. Schönberger.